

Otázka zelenění s dotacemi a německé protesty

- CZ24 News | 10. ledna 2024

EU: V Německu se stávkuje. Zemědělci, a s nimi i železničáři a speditéři, blokují hlavní dopravní tahy Německem, traktory zavalily ikonickou Braniborskou bránu, kterou před pár měsíci výtržníci z Last Generation vylepšili stříkanci oranžové barvy. Vláda Olafa Scholze totiž zemědělcům sáhla na dotace. Proto takové povyražení u našich jinak vždy disciplinovaných sousedů.

V rámci úsporného balíčku německá vláda ukončila podporu nafty pro zemědělce, ukončila i výjimku ze silniční daně pro zemědělské stroje (a další věci, které mají vést stejně jako u nás k uklidnění inflací rozdívočelých státních rozpočtů). Zemědělcům se taková politika nelíbí. Logicky. V rozhovoru pro veřejnoprávní Tagesschau jeden ze zemědělců pravil, že stažením podpory na naftu přijde ročně o 10 tisíc eur. A že to ohrozí jeho produkci. Kolik tak asi ročně zaplatí soukromý dopravce zásilek za pohonné hmoty? A proplácí mu je stát? Asi ne. Přesto funguje a prosperuje. Považoval bych to v té naší dotační ekonomice téměř za zázrak, když hned vedle něho postavím zemědělce z Tagesschau.

Emoce jsou v Německu vybičované, lidé vyjadřují protestům sympatie, protože zemědělci svůj protest pojali jako ohrožení produkce potravin a boj proti zemědělství, který s Green Dealem zdálo by se přichází. Takový národní boj za národní hrdost na národní potraviny. Zároveň německá vláda citelně naložila i domácnostem, takže lidé jsou zkrátka nakrknutí podobně jako u nás. Ale s tím zemědělstvím je to trochu jinak, řekl bych.

Jedna třetina veškerých výdajů z rozpočtu Evropské unie jde formou dotací na zemědělství. Přičemž jejich rozdělování mají v gesci jednotlivé státy (proto i to naše zdržení při vyplácení zemědělských dotací, kdy výplaty měly proběhnout do října, listopadu loňského roku, ale Ministerstvo zemědělství odušilo, že je vyplatí nejpozději do poloviny roku letošního, za to Brusel nemůže, za to může náš lidovecký vševěd Výborný na postu ministra, který se tím, předpokládám, snažil vylepšit výsledek loňského státního deficitu). A ve výhledu není vidět, že by taková podpora ustávala. Jistě, jde zeleným směrem, snaží se podporovat ty, kteří se zbaví pesticidů a budou pěstovat „čistě“, víc se podporuje ponechání pozemků ladem, víc se podporuje přechod na ekologické zemědělství nebo šlechtění luk posetých květy, aby bylo také nějaké krmení pro motýly a včely. Přesto jde většina do podniků typu Agrofert. Ty jsou po celé EU, pesticidy sprchují snad i chovný dobytek a mají na získávání dotací zaměstnaná celá oddělení účetních a právníků. Podpora zemědělství je, řekl bych, až morbidní.

Němečtí zemědělci krásně demonstrují, ale zdá se mi, že za úplně pitomou věc. Za to, aby systém dotací, ta ekonomika založená na státní podpoře, pokračoval v nezměněném tempu. Ba naopak, aby přidával, protože nafta zdražuje, všechno zdražuje, tak by se měly zvednout i dotace. Je to svého druhu začarovaný kruh, ze kterého není možné se dostat.

Zemědělci se bojí zahraniční konkurence. Ano, to jsme mohli vidět, když polští, slovenští a rumunští zemědělci blokovali hraniční přechody na Ukrajinu, odkud začaly proudit bez celního omezení konkurenčně nesnesitelně levné zemědělské produkty. Taková konkurence měla sílu položit místní zemědělce na lopatky. Nemohli konkurovat ukrajinským zemědělcům, protože ti byli schopní vyprodukovat i o polovinu levnější zboží. A tak se začaly šířit drby, že na Ukrajině zemědělci snad hnojí i ochuzeným uranem, aby se ve společnosti vyvolaly vášně a emoce. Ač jediný důvod byl, že se místní zemědělci báli bezkonkurenčně levných potravin z Ukrajiny. Místo takových drbů se měli začít

důrazně ptát svých vlád i nadvlády v Bruselu, jak by bylo proveditelné začít snižovat naši nekonkurenční drahotu vůči Ukrajině a zbytku světa.

Je zvláštní, že protesty německých zemědělců nejdou úplně jiným směrem. Logickým směrem, kdy by po politicích požadovali odbourávání byrokratických překážek a ochranu místní produkce. Ale tam je nejspíš i chyba samotné Evropské unie a schengenského prostoru. Zrušila se možnost chránit svou produkci manipulováním s výškou cla. A protože jsou členské státy unie ekonomicky na velmi rozdílné hladině, je pak jediným řešením udělat z tržní ekonomiky ekonomiku dotační. Která nutně skončí jediným výsledkem, záplavou traktorů u Braniborské brány. Už jen proto, že třeba polští nebo španělští zemědělci (čeští ne, my jsme telata k pohledání, viz níže) skutečně citelně ohrožují německé zemědělství. Protože produkují levněji. A Německo se nemůže bránit za pomoci cel. Tak musí vydávat čím dál větší množství peněz na dotace, aby své zemědělce udrželo naživu.

Čímž neříkám, že bychom měli začít zavádět do volného trhu států unie cla, v žádném případě. Jen konstatuju, že kupříkladu Německo bez možnosti celní ochrany před levnější konkurencí z Východu musí o to víc dotačně podporovat své zemědělce, aby ti obstáli na trhu. Protesty v Německu jsou tak oprávněné, ale bojují za zvrácený systém, který vede k vyžrané státní kase. Což je v kostce dotační ekonomika.

A proč jsme telata k pohledání? Kupříkladu právě teď sledujeme likvidaci českého sadařství. V přímém přenosu. O problému pro Novinky mluvil Štěpán Chára, výkonný ředitel společnosti Bohemia Apple, který v rozhovoru zvěstoval, že naše sadaře utlučou do několika málo let ti polští čepicemi. České jablko končí. Nedokázali jsme si vyhádat při vstupu do EU výhodnější podmínky. Teď nás to dobíhá. Polští sadaři se tak díky dobrému vyjednávání při vstupu do EU, kam vstupovali společně s námi, stávají velmocí v produkci jablek. My? My zavíráme krám. Které české tele podřízené za to může? A proč jsme ho pouštěli k vyjednávání podmínek našeho vstupu do unie?

A tam to jde vidět. Nezáleží vlastně na tom, jak kvalitní a chutná jablka vypěstují čeští sadaři, jde o to, jakou podporu politici vyhádaají v Bruselu. Jakou výši dotací, jakou výši snížení nebo odpuštění daní. Tam polští politici prorocky dali budoucnosti české tradice v pěstování jablek ránu do vazů. Vypěstujeme krásná a moc dobrá jablka, ale bez možnosti konkurovat Polsku. Takže končíme.

Němečtí zemědělci se bojí právě toho. Že je nějaký Polák utluče čepicí. A tak křičí, že chtějí ještě víc ze státní kasy.

Nepřijde mi, že je to v pořádku. Ba naopak. Unie měla vést k tomu, že se ekonomiky jednotlivých zemí jakž takž srovnají do podobné hladiny. Pak bychom mohli fungovat, protože by bylo cenově vcelku jedno, odkud vypěstovaná brambora je. To by, kupodivu, vedlo i k většímu ohledu k životnímu prostředí, protože by lidé upřednostňovali místní potraviny před levnějšími ze zahraničí. Už jen proto, že ty zahraniční by vinou dopravy levnější nebyly. Ale teď? Němečtí zemědělci požadují zachování dotací a podpor a jejich nezkracování. Jenže německý státní rozpočet kvůli tomu krvácí. Cena za společný trh států, které mají propastně rozdílnou výkonnost ekonomiky.

Obdiv k protestujícím německým zemědělcům? Je to na pohled pěkné, ale já se spíš bavím tím, že se ten systém státních podpor ještě nezhroutil. Dotace nemají být na udržování chodu něčeho, co by se mělo dokázat udržet samo. To je jako dělat z olympionika paraolympionika. Jíst se musí, hlad máme všichni, je tedy logické, že by se zemědělství mělo udržet ekonomicky v plusu samo. Neumí to. Nejde to. Celý ten systém totiž pracuje tak, že se zemědělství stává zcela závislé na státní kase a podpoře. To je divné. Přinejmenším divné. Možná bychom se měli ptát, jak to změnit, ne jak ty křeče prodlužovat až ke kýženému zhroucení.

AUTOR: Štěpán Cháb

ZDROJ: Tagesschau / Novinky / iDnes / Bild/ krajskelisty